

Hva skjer med tannlegenes særaldersgrense?

Det er vanskelig å spå om framtiden, men en ting er imidlertid sikkert: Alle vil tape økonomisk på at partene ikke kommer frem til en løsning. Da forhandlingene med staten brøt sammen onsdag 12. februar, ser fremtiden høyst usikkert ut. Tannlegeforeningen frykter at det kan ta lang tid før partene finner en løsning.

✍ **JOHN FRAMMER, ADVOKAT OG LEDER FOR NTFs AVDELING FOR JUS OG ARBEIDSLIV**

Akademikerne og NTF jobbet for en løsning, og brudd var ikke det utfallet vi ønsket. Akademikerne og NTF har vært opptatt av å sikre et godt pensjonsnivå for våre medlemmer, og vi mener at det ville vært mulig å fullføre forhandlingene med et akseptabelt resultat.

Særaldersgrenser betyr at noen arbeidstakere må gå av med pensjon noen år tidligere, for eksempel ved 57, 60, 63, eller 65 år, som er tannlegenes særaldersgrense.

Særaldersforhandlingene dreier seg om pensjonen til om lag 200 000 arbeidstakere i offentlig sektor.

Fordi folk er friskere og lever lenger, er partene i norsk arbeidsliv blitt enige om at det skal være fleksibilitet i forbindelse med uttak av pensjon. Alle kan m.a.o. i utgangspunktet ta ut pensjon fra 62 år, eller vente til de er 72 år. Og det skal lønne seg å jobbe lenger, men hvordan man skal kompensere de som ikke kan velge, de som plikter og ta ut pensjon fra en gitt alder, har man ikke funnet en løsning på.

Særaldersgrensene er det siste som gjenstår før pensjonsreformen av 2009/2011 kan slutføres. Om vi viderefører dagens regelverk, betyr det på sikt svært lave pensjoner for dem med særaldersgrenser. Dette skyldes i hovedsak innføringen av levealdersjustering, og ikke ha muligheten for å stå lenger i arbeid for å kompensere dette.

Både arbeidsgivere og politikere har varslet at de ønsker å fjerne eller heve grensene i flere yrker, deriblant grensen for tannlegene. NTF har hatt spørsmålet oppe til debatt, både på NTFs tariffkonferanse og NTFs lønnspolitiske forum. Konklusjonen har da vært at det viktigste for våre medlemmer er at de som faktisk ikke kan jobbe på grunn av aldersgrensen, får tilstrekkelige midler å leve av som pensjonist.

Det er mange spørsmål om dette temaet for tiden, her er noen spørsmål og svar:

1. Hva er en særaldersgrense?

Ansatte med særaldersgrense kan og må gå av med pensjon tidligere enn andre.

2. Hvem har slike grenser?

Det er en rekke ansatte i offentlig sektor, f.eks. tannleger, sykepleiere, hjelpepleiere, renholdere, ansatte i politiet, brann- og redningsetaten og i forsvaret.

3. Hva begrunnes disse aldersgrensene med?

Det kan for eksempel være at tjenesten medfører uvanlig fysisk eller psykisk belastning på arbeidstakeren slik at de normalt ikke maktet å skjøtte arbeidet forsvarlig til den alminnelige aldersgrensen. Eller at tjenesten stiller spesielle krav til fysiske eller psykiske egenskaper, som normalt blir sterkere svekket før den alminnelige aldersgrensen enn det en forsvarlig utførelse av tjenesten tilsier.

4. Hvorfor har partene forhandlet?

Pensjonssystemet er de siste årene lagt om. Målet er å få folk til å jobbe lengre og at pensjonssystemet skal bli økonomisk bærekraftig over tid.

Det er blant annet innført såkalt levealdersjustering. Det innebærer i praksis at utbetalt alderspensjon per år blir lavere når den forventede levealderen i befolkningen øker. For å få samme pensjon som dagens pensjonister, må folk derfor stå lenger i jobb. Folk som går av tidlig får dermed lavere livsvarig pensjonsnivå på grunn av kortere tid til å opptjene pensjon. Med ny offentlig tjenstepensjon vil ansatte med særaldersgrenser komme mye dårligere ut enn før.

5. Hvorfor ble det brudd?

Det var uenighet om den økonomiske kompensasjonen for dem som omfattes av særaldersgrenser.

6. Hvem har forhandlet?

Arbeidsgiversiden har bestått av regjeringen, med arbeids- og sosialministeren i spissen, KS (kommunenes interesseorganisasjon) og arbeidsgiverorganisasjonen Spekter. De har forhandlet med LO, Unio, YS og Akademikerne.

7. Er det enighet om disse aldersgrensene?

Nei, politikere i både Venstre og Frp har kjempet for å fjerne dem. Høyre, Frp, Venstre og KrF ble i 2017 enige om at Regjeringen i samråd med partene i arbeidslivet skulle vurdere «om dagens system med særaldersgrenser for ansatte i staten og statlige virksomheter bør endres, i tråd med utviklingen i samfunns- og yrkesliv.»

Da det ble enighet om ny offentlig tjenstepensjon, var det imidlertid enighet om å beholde særaldersgrenser.

8. Skal dagens særaldersgrenser beholdes?

Trolig ikke. Ifølge regjeringen blir det et nytt forhandlingsløp om hvem og hvilke i nær fremtid.